

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 15 april 2011

Ö 3244-09

KLAGANDE

ÅK

SAKEN

Klagan i hovrätt över domvilla m.m.

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Svea hovrätts beslut 2009-06-12 i mål Ö 4411-09

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen avslår överklagandet.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

ÅK har yrkat att Lantmäteriets beslut den 2 december 2008 undanröjs på grund av domvilla och att målet återförvisas till Lantmäteriet för ny

Dok.Id 54455

HÖGSTA DOMSTOLEN
Riddarhustorget 8

Postadress
Box 2066
103 12 Stockholm

Telefon 08-561 666 00
Telefax 08-561 666 86
E-post:
hogsta.domstolen@dom.se
www.hogstadamstolen.se

Expeditionstid
08:45-12:00
13:15-15:00

handläggning, alternativt att tiden för överklagande av Lantmäteriets beslut återställs. Han har även yrkat att han beviljas resning.

Lantmäteriet har yttrat sig i målet.

SKÄL

1. Lantmäteriet beslutade efter sammanträde den 25 november 2008 om gemensamhetsanläggning avseende väg i Hallsta, Ekerö kommun. Enligt protokollet från sammanträdet skulle förrättningen avslutas utan sammanträde den 2 december 2008. I slutprotokollet den 2 december 2008, som innehöll ett beslut om att gemensamhetsanläggningen bildades, angavs att handlingarna i ärendet skulle komma att publiceras på Lantmäteriets hemsida. Enligt Lantmäteriet accepterades detta av dem som var närvarande på sammanträdet den 25 november 2008 som en lämplig lösning. Samtidigt erbjöds närvarande sakägare utan internetanslutning möjlighet att få papperskopior av beslutet.

2. ÅK, vars fastigheter berörs av gemensamhetsanläggningen, var inte närvarande vid sammanträdet den 25 november 2008. ÅK har gjort gällande att han inte fick reda på att något beslut hade fattats om gemensamhetsanläggningen förrän flera månader efter den 2 december 2008.

Påståendet föranleder frågan om det sätt som Lantmäteriet valt för att underrätta sakägarna om beslutet den 2 december 2008 motsvarar de krav som gäller.

3. Enligt 4 kap. 33 a § första stycket fastighetsbildningslagen (1970:988), till vilken bestämmelse 19 § anläggningslagen (1973:1149) hänvisar, ska sakägare m.fl. ”underrättas skriftligen” om beslut. I 4 kap. 33 a § första stycket tredje meningen fastighetsbildningslagen sägs att underrättelsen ska innehålla uppgifter om innehållet i beslutet och om hur beslutet kan överklagas. Enligt

andra stycket bestämmer lantmäterimyndigheten om underrättelsen ska ske ”genom vanligt brev, genom delgivning eller på något annat sätt”.

4. Av förarbetena till 4 kap. 33 a § fastighetsbildningslagen (prop. 2003/04:115 s. 21 f.) framgår att paragrafen tillkom främst i syfte att dels skapa enhetlighet och överskådlighet i fråga om fastighetsbildningslagens bestämmelser om underrättelser om beslut, dels eliminera riskerna för att sakägarna inte får kännedom om ett meddelat beslut och därmed går miste om möjligheten att överklaga detta. Rättssäkerheten för sakägarna betonas. När det gäller sättet för underrättelse sägs att skriftlighetskravet inte utesluter att underrättelsen sker ”genom något slag av elektroniskt meddelande, där de tekniska förutsättningarna för detta är för handen”.

5. Kärnan i ett krav på skriftlighet kan sägas vara att meddelandet ska vara läsbart och ha en form i vilken det lätt kan bevaras. Så till vida uppfylls skriftlighetskravet genom exempelvis publicering på en hemsida. Kravet uppfylls också genom ett meddelande som skickas med e-post.

6. Kravet på underrättelse innebär att sakägaren ska på lämpligt sätt informeras om att beslut har fattats och när så skett, liksom om beslutets innehåll. Dessa krav är naturligtvis tillgodosedda om en kopia av beslutet skickas till sakägaren med vanlig post. En underrättelse kan också ske på något annat lämpligt sätt som sakägaren har godtagit, t.ex. genom e-post. Att innehållet i beslutet görs tillgängligt endast genom myndighetens hemsida bör inte vara tillräckligt såvida inte sakägaren har godtagit detta och särskilt underrättats om hur han kan få del av beslutet. Att sakägaren själv måste vara aktiv för att få kännedom om att beslut har fattats och när så skett, liksom var han kan få del av detta, kan i princip inte anses godtagbart. (Jfr JO Beslut 2010-06-18 i ärende 6697-2009.)

7. I det sagda ligger att den bestämmanderätt för Lantmäteriet som stadgas i 4 kap. 33 a § andra stycket fastighetsbildningslagen inte innebär någon obegränsad valfrihet i fråga om sättet för underrättelse.

8. I förevarande fall hade ÅK inte informerats om att beslutet publicerats på Lantmäteriets hemsida och inte heller godtagit att underrättas genom hemsidan. Han blev därför inte underrättad om beslutet den 2 december 2008 på det sätt som fordras.

9. Den omständigheten att underrättelsen om beslutet var felaktig inverkade emellertid inte på Lantmäteriets beslut om gemensamhetsanläggningen och medför därför inte att det beslutet ska undanröjas på grund av domvilla (se 59 kap. 1 och 5 §§ rättegångsbalken). Inte heller vad ÅK i övrigt har anfört föranleder ändring i hovrättens beslut. Överklagandet ska därför avslås.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Stefan Lindskog (tillägg), Lena Moore, Göran Lambertz (referent), Johnny Herre (tillägg) och Martin Borgeke (skiljaktig)
Föredragande justitiesekreterare: Ove Nilsson

**BILAGA TILL
PROTOKOLL**
2011-02-15

Mål nr
Ö 3244-09

TILLÄGG

Justitieråden Stefan Lindskog och Johnny Herre tillägger för egen del:

”Till utveckling av vår mening när det gäller frågan om återställande av försutten tid anför vi följande.

1. ÅKs inlaga den 17 april 2009 får, utöver ett överklagande av Lantmäteriets beslut den 15 april 2009 att avvisa hans överklagande av beslutet den 2 december 2008, anses innefatta en begäran om att den försuttna tiden skulle återställas. Inlagan gavs, såvitt nu kan bedömas, in till Lantmäteriet inom treveckorsfristen. Frågan är om ÅK kan tillgodoräkna sig det vid bedömningen av om ansökningen hos hovrätten i detta mål – som gjordes den 28 maj 2009 och alltså efter treveckorsfristens utgång – har gjorts i rätt tid.
2. Det kan tänkas att, när en ansökan om återställande av försutten tid rätttidigt getts in till fel domstol eller myndighet, fristiden under vissa förutsättningar kan räknas från den dag när ansökningen gavs in till den felaktiga domstolen eller myndigheten, trots att den mottagande domstolen eller myndigheten inte lämnat över handlingen till rätt domstol (jämför beträffande överlämnande 10 kap. 20 a § rättegångsbalken). Det måste dock förutsätta att den sökande på det hela taget har agerat aktsamt (jämför, när det gäller specialpreskription, 45 § andra stycket lagen [1999:116] om skiljeförfarande samt Stefan Lindskog, Preskription, 2 uppl., 2002, s. 320 ff. med hänvisning till bl.a. NJA 1997 s. 250).

3. Att ÅK aktualiserade frågan om återställande av försutten tid i sitt överklagande i stället för genom en särskild ansökan till hovrätten framstår som ursäktligt i här aktuell mening. Det är inte utrett när ÅK fick klart för sig att hovrätten var rätt forum, men det förhållandet att ansökan gjordes den 28 maj ger stöd för slutsatsen att han, sedan han kommit till insikt om att han hade att vända sig till hovrätten, inte har dröjt oaktsamt länge med att ge in ansökningen.
4. Emellertid borde ÅK i sin ansökan till hovrätten ha upplyst om skälet till att han inte vänt sig dit tidigare, nämligen att han felaktigt utgått från att försutten tid återställs efter överklagande och att ansökan därför skulle ges in till Lantmäteriet på det sätt som skett genom handlingen av den 17 april. Upplysning om att den försuttna tiden begärts återställd i den handlingen lämnade ÅK först sent under målets handläggning i Högsta domstolen.
5. Hovrättens bedömning att ÅKs ansökan om återställande av försutten tid inte gjorts rättidigt måste mot bakgrund av det anförda anses vara riktig även under antagande av att fristtiden i och för sig skulle kunna räknas från den dag när ansökningen gavs in till den felaktiga domstolen eller myndigheten (jfr punkt 2 ovan). Av den anledningen saknas det skäl att i detta mål ta ställning till vad som gäller i det hänseendet.”

**BILAGA TILL
PROTOKOLL**
2011-02-15

Mål nr
Ö 3244-09

SKILJAKTIG MENING

Justitierådet Martin Borgeke är skiljaktig på det sätt som framgår av följande yttrande:

"Jag anser att skälen ska ha följande lydelse.

Bakgrund

1. I en skrift som kom in till hovrätten den 28 maj 2009 klagade ÅK över domvilla och ansökte om resning. Han ansökte också om återställande av försutten tid. Hovrätten har i det överklagade beslutet utgått från att ÅK den 16 april 2009 fick del av Lantmäteriets beslut den 2 december 2008 om att inrätta gemensamhetsanläggningen. Hovrätten har i beslutet avslagit ÅKs klagan över domvilla och hans ansökan om resning. Vidare har hovrätten avvisat ÅKs ansökan om återställande av försutten tid. Enligt hovrätten hade denna ansökan nämligen kommit in för sent.

2. Av handlingarna i målet framgår inte vid vilken tidpunkt ÅK fick del av Lantmäteriets beslut den 2 december 2008 om att gemensamhetsanläggningen skulle inrättas. Däremot står det klart att ÅK kände till beslutet senast den 7 april 2009. ÅK överklagade nämligen beslutet genom att ge in en skrift till Lantmäteriet den 8 april 2009.

Lantmäteriet avvisade ÅKs överklagande genom ett beslut den 15 april 2009. Skälet för Lantmäteriets beslut var att ÅKs överklagande hade kommit

in för sent. ÅK överklagade då det beslutet genom en skrift som kom in till Lantmäteriet den 17 april 2009 och som sedan lämnades över till Fastighetsdomstolen. I ett beslut den 16 juni 2009 avslog fastighetsdomstolen detta överklagande. Av fastighetsdomstolens protokoll framgår att ÅK hade yrkat att fastighetsdomstolen skulle fastställa att hans överklagande av Lantmäterimyndighetens beslut hade kommit in i rätt tid och att fastighetsdomstolen skulle pröva målet i sak.

3. Fastighetsdomstolen anmärkte i sitt beslut att det kunde ifrågasättas om Lantmäteriet hade underrättat ÅK i laga ordning och att detta, enligt fastighetsdomstolens bedömning, var en fråga som kunde bli föremål för prövning inom ramen för en ansökan om återställande av försutten tid. Fastighetsdomstolen överlämnade dock inte handlingarna i målet till hovrätten för en sådan prövning. ÅK klagade senare på nytt över domvilla samt ansökte om resning och om återställande av försutten tid. Hans klagoskrift och ansökan gavs in till hovrätten den 25 september 2009. I ett beslut den 13 november 2009 avslog hovrätten ÅKs klagomål och ansökan. Högsta domstolen lämnade sedan inte prövningstillstånd (beslut 2010-07-29 i mål Ö 5629-09).

Domvilla har inte förekommit och förutsättningar för resning saknas

4. ÅK har hävdade att det sätt på vilket Lantmäteriet underrättade sakägarna om beslutet den 2 december 2008 stod i strid med lagen. Även om detta skulle vara riktigt inverkade Lantmäteriets underrättelsemetod emellertid inte på ärendets utgång. Förutsättningar för att undanröja beslutet på grund av domvilla finns därför inte (se 59 kap. 1 och 5 §§ rättegångsbalken). Inte heller medför det som ÅK har fört fram att det finns grund för resning.

Frågan om återställande av försutten tid bör prövas på nytt av hovrätten

5. Av 15 kap. 6 § fastighetsbildningslagen (1970:988), till vilken bestämmelse 30 § anläggningslagen (1973:1149) hänvisar, framgår att Lantmäteriets beslut den 2 december 2008 skulle ha överklagats inom fyra veckor, dvs. senast den 30 december 2008. ÅK överklagade inte beslutet inom denna tid.

6. Enligt 58 kap. 12 § rättegångsbalken ska den som vill ansöka om återställande av försutten tid för fullföljd av talan i hovrätt göra detta skriftligen hos hovrätten inom tre veckor från det att förfallet upphörde. Ansökningen den 28 maj 2009 kom inte in till hovrätten inom den tiden.

7. Som framgått hade emellertid ÅK redan den 17 april 2009, i överklagandet av Lantmäteriets beslut den 15 april 2009 att avvisa hans överklagande av beslutet den 2 december 2008, begärt att den av honom försuttna tiden skulle återställas. Fastighetsdomstolen borde ha kontaktat ÅK för att undersöka om han hade något emot att ansökningen lämnades över till Svea hovrätt (jfr 10 kap. 20 a § rättegångsbalken). Det finns anledning att utgå ifrån att ÅK inte hade haft något att invända mot en sådan åtgärd. Att fastighetsdomstolen inte agerade på det angivna sättet innebär att hovrätten, i den prövning som ledde fram till det i detta mål överklagade beslutet, inte hade ett fullständigt underlag när det gäller de åtgärder som ÅK hade vidtagit för att ansöka om återställande av försutten tid.

8. Även om hovrätten i det överklagade målet inte har förfarit felaktigt innebär vad som förekommit att ÅKs ansökan om återställande av försutten tid har kommit att behandlas på ett ofullständigt underlag. Hovrättens beslut att avvisa ÅKs ansökan om återställande av försutten tid såsom för sent inkommen bör därför upphävas och målet återförvisas till hovrätten för fortsatt behandling. Detta bör kunna ske utan att ÅKs motparter hörs i

Högsta domstolen angående hans ansökan, eftersom ett bifall till denna i hovrätten inte kan ske utan att motparterna har getts tillfälle att yttra sig där."